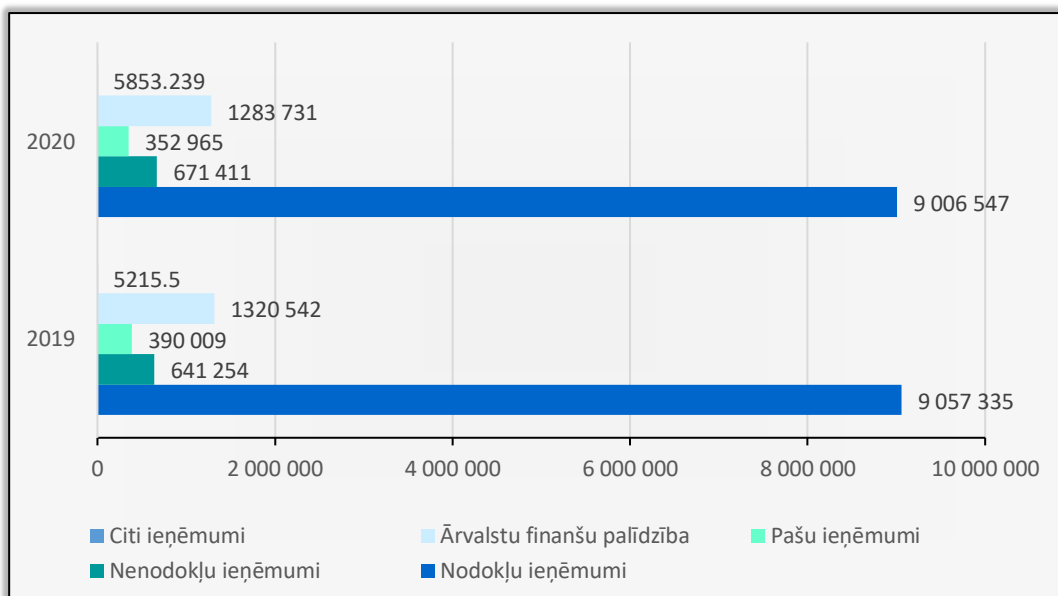

Fiskālās disciplīnas
padome

IEŅĒMUMI

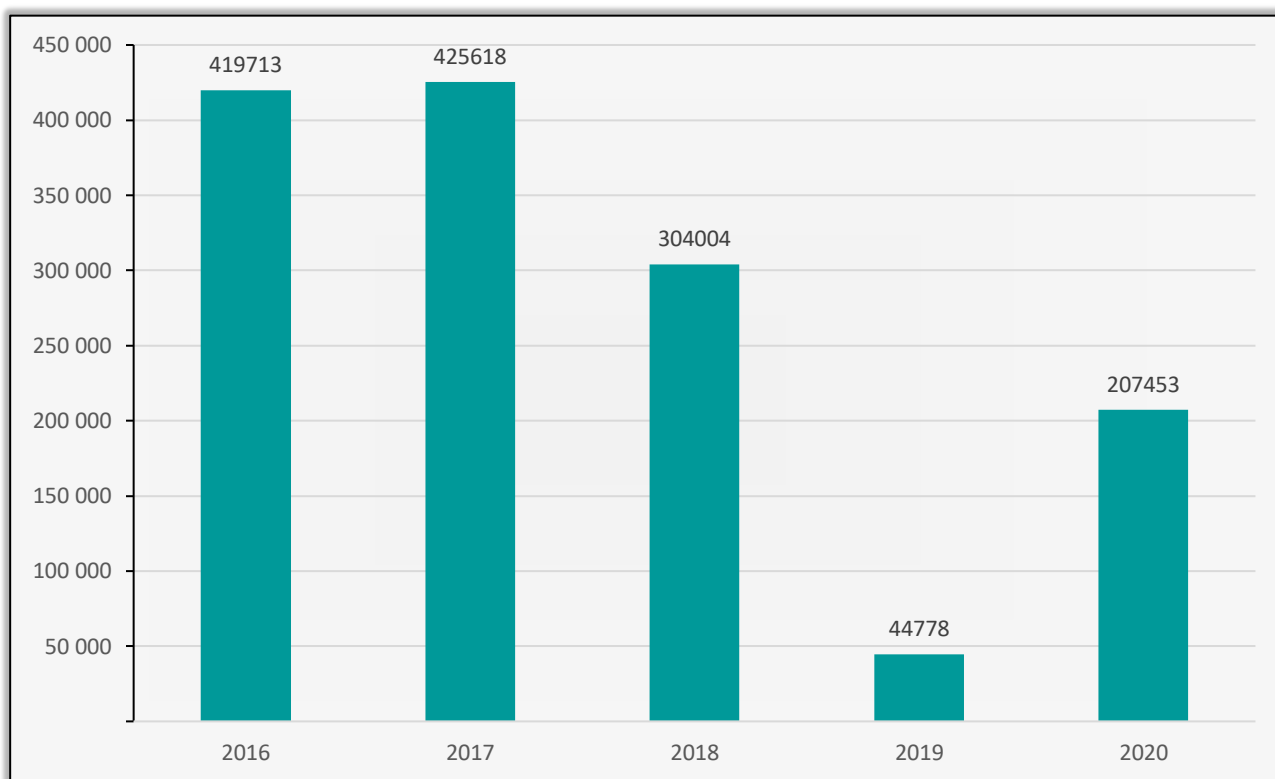
Sakarā ar Covid-19 izraisīto ekonomisko krīzi 2020.gadā, **2020.gada beigās valsts konsolidētā kopbudžeta ienākumi palielinājās par 0,8% salīdzinājumā ar 2019. gadu, sasniedzot 11,4 miljardus eiro.** Nodokļu ieņēmumi ceturtajā ceturksnī palielinājās par 0,6% salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, bet nenodokļu ieņēmumi samazinājās par 4,5%. Savukārt, pašu ieņēmumi palielinājās par 10,5%, bet ārvalstu finanšu palīdzība pieauga par 2,9%, salīdzinot ar iepriekšēja gada attiecīgo periodu. Konsolidētā budžeta ieņēmumu struktūrā vislielāko lomu ieņem nodokļu ieņēmumi, kas iekļauj 79,6% no visiem ieņēmumiem. To īpatsvars palielinājās par 0,2% salīdzinājumā ar 2019.gada 4. ceturksni.

1. attēls: Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 4. ceturksnī (tūkst. eiro). Avots: Valsts Kase

Kopumā absolūtie skaitļi rāda, ka 2020.gada ieņēmumi nedaudz samazinājās, salīdzinot ar 2019. gadu, tomēr budžeta ieņēmumu samazinājums bija sagaidāms Covid-19 krīzes dēļ, kā arī ar to saistītām sekām. Tomēr, neskatoties uz krīzi, pašu ieņēmumi strauji pieauga, nodokļu ieņēmumi saglabājās aptuveni tajā pašā līmenī kā gadu atpakaļ, un ieņēmumu kritiens ir saistīts ar nenodokļu ieņēmumiem un citiem ieņēmumiem. Tās ir pozitīvas ziņas, jo fakts, ka nodokļu iekasēšana nekokrita, liecina par relatīvi dzīvspējīgu ekonomikas stāvokli krīzes laikā. Uz kopbudžeta ieņēmumu fona uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) iekasēšana izskatās labāka, kaut arī tā iekasēts daudzums 2020. gada 4. ceturksnī sasniedz tikai 79,5% no plānotā.

Salīdzinot šo rezultātu ar 2019. gada attiecīgo periodu, faktiski iekasēts nodokļu daudzums pamanāmi pieauga gandrīz 4,5 reizēs. Kopumā ir ievērojams progress UIN iekasēšanā, neskatoties uz Covid-19 krīzi. Naudas plūsma budžeta palēnām stabilizējas pēc iepriekšējās UIN nodokļa reformas.

2. attēls: Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 4. ceturksnī (tūkst. eiro). Avots: VID

Akcīzes nodokļa iekasēšana 2020. gada 4. ceturksnī samazinājās, salīdzinot ar 2019. gada attiecīgo periodu. Plāns tika izpildīts par 88%, un kopā tika iekasēts 1,1 miljards eiro, kas ir par 0,4% mazāk nekā 2019. gada 4. ceturksnī. Vislielākais akcīzes nodoklis tika iekasēts no dabasgāzes (75,2% apmērā, salīdzinot ar 2019. gadu). Vislielākais absolūtais kritums tika ievērots akcīzes nodokļa iekasējumā no alkoholiskiem dzērieniem – nodokļu apjoms samazinājās gandrīz par 10 miljoniem eiro vai 4,8% no 2019. gada līmeņa.

	2019	2020	2020 pret 2019
Alkoholiskie dzērieni	201236	191661	-4.8%
Alus	54494	52577	-3.5%
Tabakas izstrādājumi	228228	223425	-2.1%
Naftas produkti	540574	556910	3.0%
Dabasgāze	22388	16826	-24.8%
Pārējās akcīzes preces	17136	18285	6.7%
Kopā	1064056	1059684	-0.4%

1. tabula: Akcīzes nodokļa ieņēmumi 4. ceturksnī (tūkst. eiro). Avots: VID

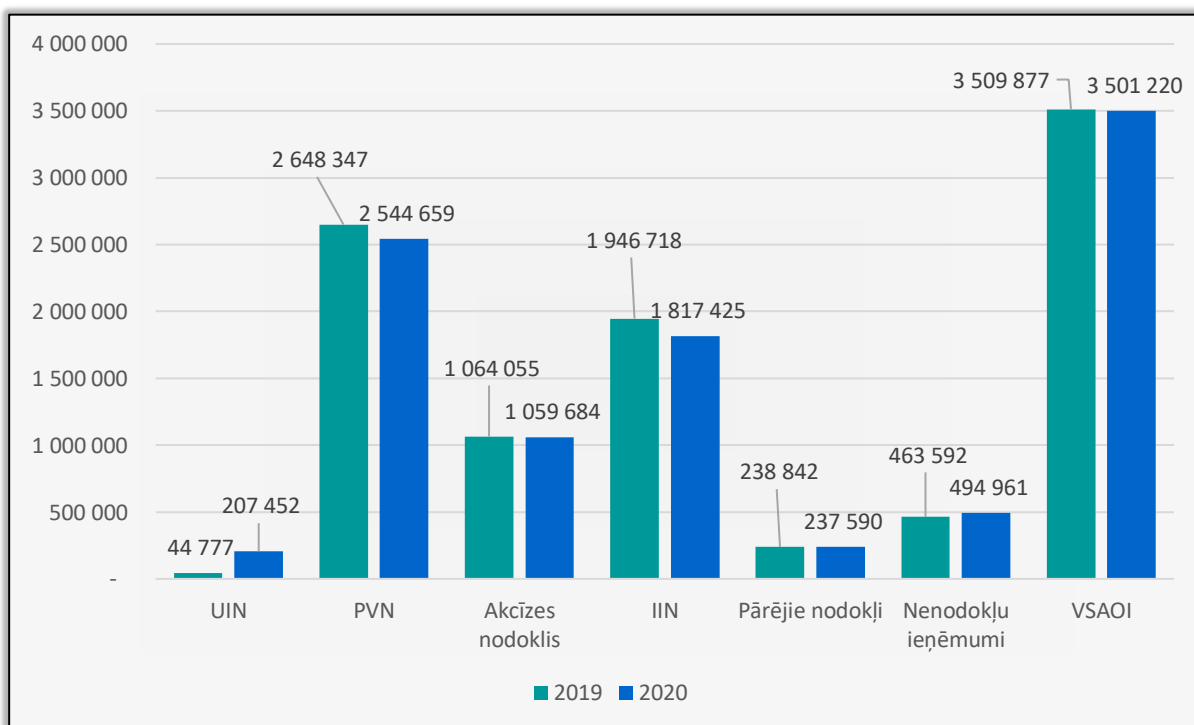
2020.gada beigās pievienotās vērtības nodokļa (PVN) iekasēšanas plāns tika izpildīts par 88%. Ieņēmumi no PVN sasniedza 2,5 miljardus eiro, kas ir par 3,9% mazāk nekā 2019. gada attiecīgajā periodā. Kā arī bija prognozēts, sakarā ar VID ekonomikas stimulēšanas

programmu, kuras ietvaros uzņēmējiem ātrāk atmaksā PVN, šī nodokļa iekasēšana pasliktinājās. Ārkārtās situācijas dēļ, kuru valdība apstiprināja 2020. gada beigās, daži uzņēmumi nevarēja pārdot preces un pakalpojumus, kas arī pasliktināja iekasēšanas rezultātus.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) iekasēšanas plāns pēdējā ceturksnī tika pārpildīts par 3%. Plāns tika pārpildīts labo pirmskrīzes rezultātu dēļ (+72,2 milj. virs plāna), kam par iemeslu bija darba samaksas straujāks pieaugums nekā iepriekš prognozēts, tāpat daļa no ieturētā nodokļa par 2019. gadā decembrī izmaksātajām dividendēm tika pārskaitīta budžetā janvāra sākumā. Martā bija vērojama plāna neizpilde, kam pamatā gan bija atmaksu pieaugums pēc IIN deklarāciju iesniegšanas, jo krīzes sekas vēl pilnība nebija jūtamas. Maijā un jūnijā, kad Latvijā bija izolācijas laiks, tika iekasēts 32,3 miljonu nodokļu zem plāna, kas samazināja labus gada sākuma rezultātus atpakaļ pie plāna robežas. Tomēr, trešajā ceturksnī iekasēšana ir atkal uzlabojusies – kopumā šajā periodā tika iekasēts par 7 miljoniem eiro virs plāna. Pēdējā ceturksnī notika Covid-19 otrais vilnis, kas rādīja jaunas grūtības ekonomikā, tomēr, IIN iekasēšana nebija sevišķi ietekmēta.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas (VSAOI) plāns pēdējā ceturksnī tika izpildīts par 96%. Kopumā tika iekasēts par 0,2% mazāk VSAOI, salīdzinot ar 2019. gada attiecīgo periodu. Jāpiebilst, ka IIN ieņēmumus krīze ietekmē mazākā mērā kā VSAOI, jo to īpatsvars algas nodokļos ir daudz būtiskāks un rada lielāku slogu uzņēmējiem. To apliecina arī fakts, ka VSAOI piešķirtie termiņu pagarinājumi aptuveni 7 reizes pārsniedz IIN. Tas varētu paskaidrot, kāpēc VSAOI ir nedaudz lielākā novirze no plāna, salīdzinot ar IIN.

Kopumā 2020.gada pēdējā ceturksnī VID administrēja ieņēmumus 9,9 miljardu apmērā, kas ir par 0,5% mazāk nekā 2019. gada 4. ceturksnī. Pirms trim mēnešiem šī starpība bija 0,9% starp 2020. un 2019. gada pusgadiem. Tas fakts, ka starpība palēnām krit, liecina par ekonomikas pakāpenisko atveseļošanos pēc Covid-19 krīzes un atgriešanos pie stabilas ekonomiskās situācijas, kas bija pirms krīzes sākuma.

3. attēls: VID administrētie ienākumi 4. ceturksnī (tūkst. eiro). Avots: VID

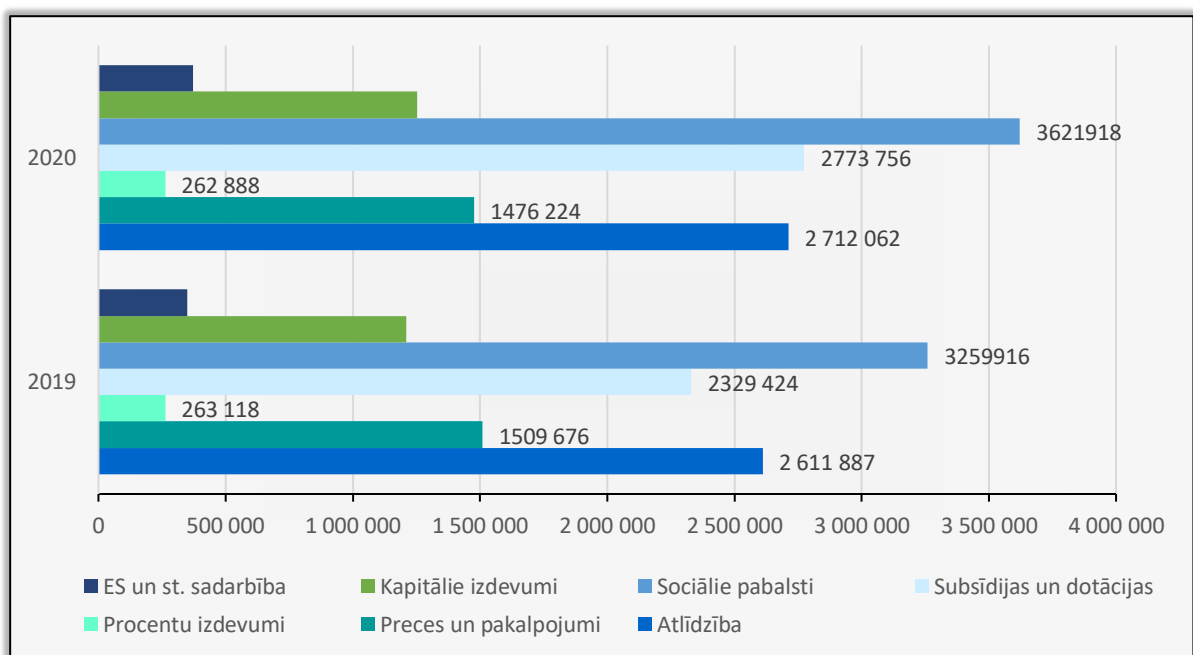
	2019	2020	2020 īpatsvars	2020/2019 (%)
UIN	44 777	207 452	2.10%	363.3%
PVN	2 648 347	2 544 659	25.80%	-3.9%
Akcīzes nodoklis	1 064 055	1 059 684	10.74%	-0.4%
IIN	1 946 718	1 817 425	18.43%	-6.6%
Pārējie nodokļi	238 842	237 590	2.41%	-0.5%
Nenodokļu ieņēmumi	463 592	494 961	5.02%	6.8%
VSAOI	3 509 877	3 501 220	35.50%	-0.2%
Kopā	9 916 207	9 862 991	100.00%	-0.5%

2.tabula: VID administrētie ienākumi 4. ceturksnī (tūkst. eiro). Avots: VID

IZDEVUMI

2020. gada pēdējā ceturksnī valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi pieauga par 8,13% salīdzinājumā ar 2019. gada attiecīgo periodu, sasniedzot 12,5 miljardus eiro. Vislielāko pieaugumu procentuālā izteiksmē piedzīvoja subsīdijas un dotācijas, kas pieauga par 19,1%, kā arī sociālie pabalsti, kas pieauga par 11,1%. Tomēr šī parādība nav pārsteigums – Covid-19 krīzes laikā valsts sniedza atbalstu vairākām riska grupām, kas tika aizskarti ar krīzi. Subsīdiju, dotāciju un sociālo pabalstu īpatsvars kopumā pārsniedz pusi no visiem izdevumiem.

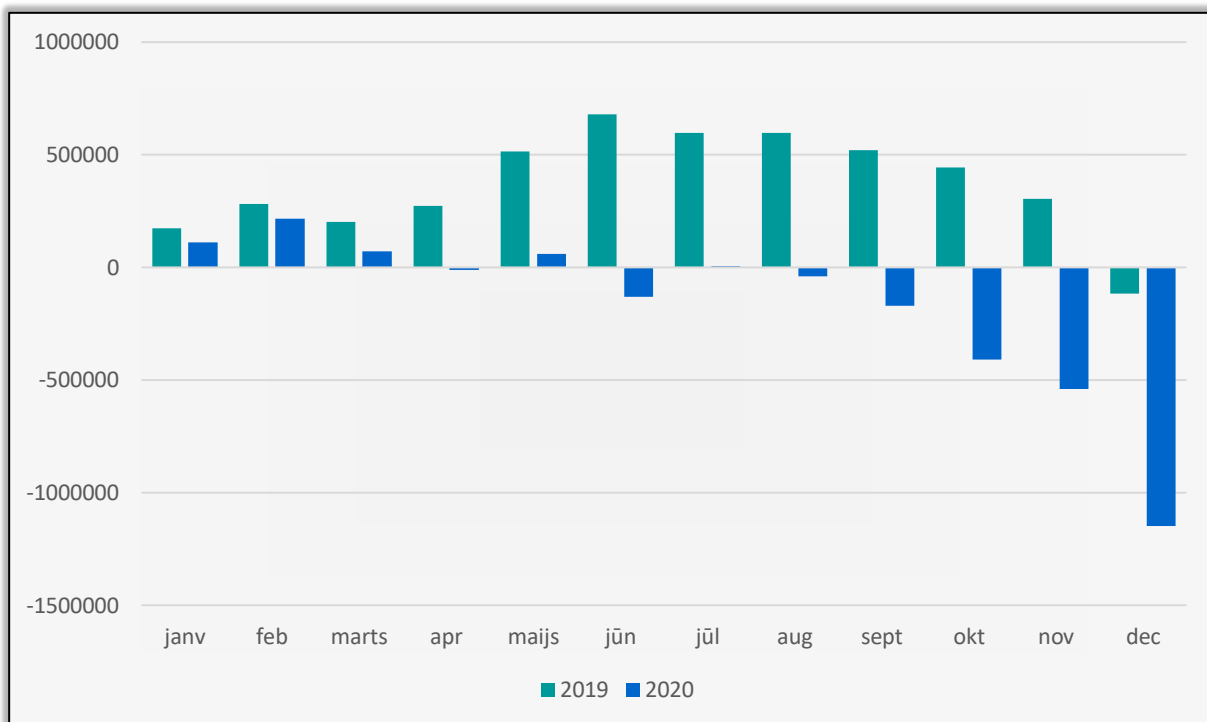
Palielinājās iemaksas ES un izdevumi starptautiskai sadarbībai (6,3%). Notika arī pieaugums kapitālos izdevumos par 3,5%. Skatoties uz to, ka šis izdevumu veids pieauga, bet krīzes laikā tradicionāli krīt investīcijas, var teikt, ka sliktākie laiki jau palika aiz muguras, un ekonomika sāk atdzīvināties - iepriekšējos pārskatos par 2. un 3. ceturksni kapitālie izdevumi krita. Var novērot samazinājumu izdevumos uz precēm un pakalpojumiem (-2,2%), salīdzinot ar 2019. gada 4. ceturksni. Turklāt, samazinājās arī šī izdevuma veida īpatsvars (-1,8%). Salīdzinot ar 2019. gada attiecīgo periodu, izdevumi atlīdzībai nedaudz pieauga (3,8%), bet to īpatsvars samazinājās (-0,9).

4. attēls: Konsolidētā kopbudžeta izdevumi 4. ceturksnī (tūkst. eiro). Avots: Valsts Kase

BILANCES

2020. gada dati par 4. ceturksni rāda, ka budžeta deficīts ir 1,1 miljardi eiro, kas ir 3,5% no IKP. Salīdzinot to ar 2019. gadu, pēc 4. ceturkšņa bija ievērojams budžeta apmēram 10 reizes mazāks deficīts - 117 miljonu eiro apmērā, vai 0,4% no IKP. Tāds pieaugums notika Covid-19 krīzes dēļ un arī pārsniedza visas prognozes uz 2020. gadu. Tomēr, šis skaitlis ir mazāks, nekā bija domāts pēc krīzes sākšanas. FM 2020. gada oktobrī izstrādātais budžeta plāns paredz, ka konsolidētā kopbudžeta deficīts 2020.gadā sasniegs 2143 miljonus eiro, jeb 7,6% no IKP. Fakts, ka reālais cipars 2020. gada beigās ir divreiz zemāks par prognozēto deficītu pēc Covid-19 krīzes sākuma, liecina par to, ka Latvija pārdzīvo krīzi relatīvi veiksmīgi.

5. attēls: Konsolidētā kopbudžeta bilance (milj. eiro) uzkrātās vērtības mēneša beigās. Avots: Valsts Kase